

A VF

Torontóban, a főkonzul nemzeti ünnepi fogadásán futottam össze Pannival. Azon a héten egy konferencián vettem részt, szívesebben iszogattam volna inkább a záróbanketten, ahol mindig könnyű kapcsolatokat építeni, de hát mégis, úgy illett, hogy elmenjek már csak azért is, mert Petró Félix régi barátom volt, nagy tudású, jól képzett diplomata, aki igazi örömet talált a munkájában. Átsétáltam a közeli szállodából, néhány perccel a vendégek előtt érkeztem, ahogy ilyenkor illik. Petró bemutatott mindenkinek, Mr. Odze, Chief of Department, budapesti főnökünk, a helyi magyarok meg lelkesen rázták a kezemet. Nem sok fogalmuk volt arról, hogy ki vagyok, nem is érdekelte őket, csak az ingyenpálinka miatt jöttek el.

– Ezt aztán a meglepetés – mondtam Panninak, amikor megláttam.

Akkor már húsz éve, amióta együtt végeztünk a VF-en, nem találkoztunk, persze hogy elcsodálkoztam. Szép volt, mint emlékeimben. Elegáns, nyugatias nő lett belőle.

Átadta a névjegyét. Executive Manager. Quebec Travel.

– Mi történt? – kérdeztem.

A VF. Magunk között, vagy ha hivatkozni kellett rá, csak VF-nek nevez-tük. A VF-re járunk, így mondtuk. Amerikai filmekben láttuk, hogy ott mindent rövidítenek, nekünk is megtetszett. Ez a Vendéglátóipari Főiskola volt, nem számított valami előkelő felsőoktatási intézménynek. Sok különös alak járt oda, volt feltörekvő pincér, reménytelen kisvendéglős, tehetségtelen ar-tista, sikertelen bölcsész, kalandokat kereső író. Nem is tartoztunk a pesti értelmiségi körökhöz, de azért csak kaptunk egy szakmát a kezünkbe, ami-vel boldogulni lehetett. Én akartam ott tanulni, hogy miért, ez egy másik történet. De a legkülönösebb alak minden kétséget kizáróan Tégelyes Pisti volt a Nyírségből. Egyszerű, jókedvű vidéki fiú, kicsit nagyszájú, túl maga-biztos, de közben meg elveszett, ha városi dolgokról volt szó. Nem tudta, milyen filmeket játszanak, és kik a menő színészek, nem járt a VF-büfébe majonézes krumplisalátát enni virslivel, mint a többiek, inkább egy üres tanteremben Népsportot olvasott, és pléhdobozból uzsonnázta a hazait, ócs-ka szürke zakóban járt, kockás inggel. Sokszor volt másnapos, falom a pesti nőket, mondogatta néha, részint büszkélkedve, inkább nagyképűen. Biztos falja, gondoltam, de nekem az volt a tapasztalatom, hogy aki igazán falja a nőket, az nem mesél róla. Hajduska tanár úr, az Üzemgazdaság tanszék vezetője egyszer szóvá is tette neki, hogy ilyen lomposan nem lehet majd boldogulni a szakmában, legalább nyakkendőt tanuljon meg kötni tisztessé-gesen, de Pisti erre széttárta a kezét, nekem ennyire futja, tanár úr, felelte, és volt ebben valami szemrehányással vegyes természetes magabiztosság. Ráadásul jól tanult, mindentől jelesre vizsgázott. Kollégiumban lakott, hét-végén elutazott a szüleihez, már péntek délután húzott haza. Lényegében

egy vidéki bunkó, állapítottuk meg róla Víznerrel. Odajárt Vízner Péter, gyerekkori barátom, és Dalos Panni is, egy elegáns, Visegrádi utcai úrilány, szép, jókedvű, szenvedélyes és kalandszerető, tagja annak a kis csoportnak, amit az évfolyamon *mi, az értelmiségieknek* neveztünk. Nekem is volt velem egy rövid szerelmi kalandom, Balatonfüreden, a nyári szakmai gyakorlaton. Egy kis szex, így mondtuk. Volt már állandó barátja, Selbach Pali, egy híres jogászcsalád tehetségesnek mondott ügyvédtagja. Komoly fiú volt, saját autójával, egy Opel Rekorddal várta rendszeresen az Alkotmány utcában, ráadásul a főbejárat előtt. És nem akárhogy várta, az autó mellett állt, és kinyitotta az ajtót Panninak.

És egyszer csak összejött Tégelyes Pistivel.

Csak azt láttuk, hogy Tégelyes és Panni kézen fogva mennek ki a kapun, és kanyarodnak be az Alkotmány utcáról a Honvéd utcára, és még ott sem engedték el egymás kezét. Hát ilyet, gondoltam, és néztem kérdőn Víznerre. Hát ilyet! Ő is kérdőn nézett rám. Volt egy ilyen jellegzetes, kérdő tekintete, közben a száját lebigesztette, hogy nahát! Tégelyes Feri és Panni?

Egy nyírségi parasztfiú ezzel a gyönyörű zsidó lánnyal?

Így tettük fel a kérdést Víznerrel. Végül is nem volt ebben semmi rossz. Mindketten zsidók voltunk, megengedhettük magunknak. Zsidónak lenni olykor problematikus. Zsidó. Olyan szó, mint egy tárgy egy sötét szoba közepén, amit különböző szögekből különböző fényekkel világítunk meg, és csodálkozunk, ha mindig mást látunk.

És tényleg együtt voltak. Szünetben együtt ettek szendvicset a büfében, együtt nevetgéltek a lépcsőn ülve, szakmai gyakorlatokra együtt jöttek, és még ott is csak egymással beszélgettek. De vajon miről? Ezt kérdezgettem magamban.

– Jártok? – kérdeztem aztán egyszer Pannitól, amikor éppen nem volt Tégelyessel. Elkísértem a kettős villamos megállójához, a Kossuth térre.

– Járunk – felelte ő. Nem volt mesélős kedvében, lehet, hogy már ráragadt a nyírségi szűkszavúság.

– Komoly? – erőltettem tovább.

– Komoly. Már a szüleinek is bemutatott.

– És a tieid mit szóltak?

– Anya kiborult, apa nem beszél velem. Zsidó fiút képzeltek el nekem. Az esküvőre se jönnek el.

– Selbach?

– Dobva.

– Biztos vagy benne, hogy ez jó lesz? – ezt kérdeztem.

– Szia – mondta. Pontosan úgy nézett rám, mint akinek csak egy kis szex voltam az életében.

Megjött a villamos. Felszállt.

A záróbanketten bejelentették, hogy összeházasodnak, meg is tapsoltuk őket. Nyíregyházára költöztek, Tégelyesnek teljesült az álma, étteremvezető lett, az első munkanapján meghívta a szüleit ebédre, Panni pedig egy idegenforgalmi irodában kapott vezetőhelyettesi állást, azt ígérték, hogy rövidesen főnök lehet.

Vízner egy évvel később látta Pannit Pesten, mintha, mondta, de csak *mintha* terhes lett volna. Nem beszélt velem, csak elmentek egymás mellett, nem is nézte meg jobban.

*

Szóval ezért volt nagy meglepetés, hogy Torontóban láttam újra.
Kimentünk a teraszra.

– Pisti nincs itt?

– Hosszú történet. De ahogy itt mondják, „cut a long story short”.

– Elmeséled?

– Biztos nem értettétek, hogy mi vonzott hozzá. Izgatott. Más volt, mint a fiúk, akikkel addig voltam. Más volt, mi te. Izgalom. Így kezdődött, aztán megszerettem. Makacs, kemény fiú, aki csak megy előre. Örökbe fogadott gyerek volt, a szülei kiskorában meghaltak, addig semmit sem tudott róluk. Igazi, rendes emberek voltak. Nem jómódúak, sőt, inkább szegények. Pisti nagyon akart tanulni, láttad, még a VF-re is bejutott. Hétvégén mindig hazament, beállt pincérkedni mindenféle helyekre, hogy pénzt keressen. Kinézett magának egy kisvendéglőt Nyíregyházán, azt szerette volna vezetni. Elvitt engem is, megmutatta, nagyon kis szerény hely volt, amolyan keletmagyar, de ő nagyon büszke volt rá. Megtanulta becsülni, amije volt. Nagyon is. És utána én is megtanultam.

– És veled mi lett?

Átmentünk egy üres terembe, Panni hozott magával egy üveg bort meg két poharat.

– Apa már a végzés előtt szerzett állást nekem a budai Hiltonban, volt nagy balhé, gondolhatod, amikor nem fogadtam el. Addig olyan volt az életem, hogy a szülők mindig mindent megszereztek, mindent elintéztek, ahogy Pisti egyszer mondta, a seggem alá tolták a világot, és ebben volt is igazság. Selbach Pali ki volt nézve nekem, anya már a lakásvásárlást tervezte, mindig pontos terveik voltak velem. El voltam kényeztetve. Még hozzá nagyon is. Lehet, hogy pont ebből lett elegendem.

– Hogy éltetek?

– Normálisan – vonta meg a vállát Panni, mint aki nincs meggyőződve, hogy úgy van, ahogyan mondja. – Igen, normálisan. Ez a legjobb szó. Egy ostoba általánosítás. Azok mondják, hogy normálisan élnek, akik nem élnek jól. Ennél csak az a rosszabb szó, hogy *megvagyunk*. Az is lehet, hogy akkor már tényleg csak megvoltunk. Aztán egyszer csak rám jött, hogy nem akarom ott leélni a maradék életemet, abban a poros városban, Pisti cimboráival és az unalmas feleségekkel. Volt már két felsőfokom, az nem lehet, hogy semmire se viszem. Megpróbáltam újjáépíteni a felégetett hidakat, néha hazamentem anyámékhoz, akkor Pistit elővette a féltékenység, szinte óránként telefonált, hogy mennyire hiányzom neki, és nekem is hiányzott. Mixed feelings. Így mondják. Az érzések zűrzavara. És persze előjött a nevelésem is. Láttam, hogy él Selbach Pali, volt már egy gyönyörű felesége, saját irodája lett, finom öltönyökben járt, lehet, hogy ő sem lett volna való nekem, de akkor arra gondoltam: akarom én ezt az életet?

Töltött. Koccintunk. Azt néztem, hogy mennyire semmit sem változott. Megőrizte a régi vonásait.

– Próbáltam rávenni, hogy menjünk fel Pestre, apa szerez neki is állást, ő azonban azzal a makacs vidéki fejével azt válaszolta, hogy nem kell neki protekció.

– És Kanada? – gondoltam, jó, most már tényleg jó lenne a történet végére érni. Cut the long story short.

– Igen, akkor jött Kanada – felelte Panni. – Érkezett egy levél a torontói főrabbitól, amiben az állt, hogy meghalt Arthur Wollner, Pisti igazi, vér szerinti nagybácsikája, akiről persze soha nem hallott, és nagy örökséget hagyott rá mint egyetlen, még élő családtagjára. Képzelheted, amikor kibontotta. Én fordítottam le neki.

– Ez aztán a meglepetés. Kiderült, hogy zsidó.

– Lényegében.

Ahány zsidó, annyi zsidóság. Így mondják.

– Az volt a kikötés – folytatta Panni –, hogy vissza kell vennie az eredeti nevét, és a pénzt itt kell elköltenie Kanadában, nem pedig az antiszemita Magyarországon.

Benéztem a nagy üveglakon a terembe. A vendégek többsége már távozott, Petró néhány magyarral beszélgetett. Ők voltak a *ráragadók*, ahogy mi, külügyesek neveztük azokat, akik túlmaradnak a fogadásokon, és nem veszik észre, hogy már leoltották a lámpákat.

– És akkor elfogta a tanácstalanság. Hogy mégis mit csináljon. Ott ültünk Nyírbátorban, a családi asztalnál, előttünk ott feküdt a levél, az összes feltételével. És ott ült az a két ember, akik felnevelték, akik a tényleges szülei voltak, akiket szeretett, és akik szerették. És most elmegy Kanadába, és Wollner lesz a neve? Megkérdezte, mellette maradok-e.

Petró szólt, hogy menjünk már, zárni kell az épületet. Másnap jön majd értem a szállodához, ahogy megbeszéltük, kivisz a repülőtérre.

Kisétáltunk a Bloor Streetre. Van ott egy szép templom, a St. Paul's. Nem nagy, inkább meghúzza magát a felhőkarcolók között. A legszebb épület a városban.

– Nagy pénz volt?

– Nagy – felelte Panni. – Nagyon nagy.

Szívesen megkérdeztem volna, hogy mégis mennyi, de nem kérdeztem meg.

– Akkor azt is mondta, hogy a lelke mélyén mindig is érezte, hogy valami nincs rendben körülötte, maga sem tudja megmagyarázni, de már gyerekkorában érdekelte a zsidó vallás, egyszer, titokban bement a Dohány utcába is, körülnézni, így mondta. Nem volt nagyon lelkizős alkat, ennyit mondott.

Megálltunk a szállodám előtt.

– Itt lakom, a Toronto Grandban. Gyere be, iszunk valamit.

Más is járt a fejemben, de nem voltam igazán elszánt. Ahogy alakul, úgy alakul, gondoltam. Sivár egy hely az a Bloor Street, minden olyan, amilyennek Amerikát általában nem szeretem. Hatalmas, modern épületek. Amerikában minden belváros egyforma. Beültünk a Grand bárjába.

– Átjöttünk Torontóba. Pontosabban én előrejttem apával, mert neki nagyobb gyakorlata volt az ilyen jellegű ügyekben. Pisti először ellenezte, aztán engedett. Apáék megbékéltek velem, én pedig azt gondoltam, hogy átsegítem a

nehézségeken, aztán elválnék. Anya azt mondta, kitalálja a módját, hogy lehet hazavinni a pénzt Magyarországra, de Pisti azt mondta, hogy soha nem akar szabálytalanságokat az életében. Ez csak rugalmasság, mondtam neki, de ő azt felelte, mindig így kezdődik. Apa meg a főrabbi intézett mindent, Pisti eladta a nyírségi vendéglőjét, a pénzt pedig a szüleinek adta. Bízott bennem.

Panni itt megállt a mesében.

– Szóval nagy pénz volt. A felét egy alapítványba tettük, ezt javasolta a főrabbi, mert adómentes, és könnyebben megkaphatjuk a kanadai állampolgárságot is. Akkor ismerkedtem össze Félixszel, ő is sokat segített.

– Jó szakember – értettem egyet. Kíváncsi voltam, hogyan alakul majd tovább az este.

– Kivettem egy lakást itt, Torontóban, meg szereztem neki nyelvtanárt, én közben elvégeztem egy idegenvezetői tanfolyamot, van jó állásom. De Pisti nem érezte jól magát, nem nagyon ment neki a nyelv, hiányoztak a szülei, akármilyen furcsa is. Néhány itteni magyarral összejött, rávették, hogy nyisson egy éttermet. Ez feldobta, rengeteg munkával sikerült is neki, Hungarian People, ez volt a neve, három évig működött, amíg el nem vitte az összes pénzt. A haverjai lopták meg. Soha nem lett igazi üzletember. Megmaradt az a vidéki fiú, aki mindig is volt. Visszament Nyírbátorba. Sajnáltam, de nem tudtam már segíteni neki. Nem látott át a dolgokon. Én itt maradtam. Volt még egy kapcsolatom, de most egyedül vagyok.

Na és most, mi lesz? Ezt kérdeztem magamtól.

*

65

Másnap délben, ahogy megbeszéltük, Petró jött értem. Nem sofőrrel, maga vezette a Mercedest, így barátságosabb volt a hangulat. Kikanyarodtunk az Allen gyorsforgalmira, utána fel, a 401-es autópályára.

– Honnan ismered Dalos Pannit? – kérdezte.

Elmeséltem neki.

– Gondolom, előadta a saját verzióját.

– Előadta.

– Csak vigyázz vele. Volt egy csúnya ügye néhány évvel ezelőtt.

Rám nézett, hogy folytassa-e.

– Érdekel – mondtam.

– Elsikkasztotta a férje örökségének a felét valami alapítványon keresztül. A másik felét megkapta a fiú, ezzel is boldog volt, a többiről nem is tudott. Egyszerű, vidéki srác, én is találkoztam vele egyszer.

– És aztán? – kérdeztem erre. *Nem látott át a dolgokon.* Ez jutott eszembe.

– Simán lezsírozták a főrabbival. Volt néhány jó ügyvédje. A rendőrség kicsit vizsgálódott, de semmi több. A pénz végül soha nem került elő.

Aztán másról beszélgettünk. Közös emlékekről, kollégákról, előhoztunk néhány nőügyet, jókat neveltünk. Megérkeztünk. Félix kiszállt, kinyitotta a csomagtartót.

– Legalább lefeküdtél vele? – férfiasabban szoktunk fogalmazni, de most Félix valamiért ezt a szót használta. – Minden pasas kell neki.

– Ugyan már – legyintettem. – Ugyan már.